

Zpráva ze zahraniční služební cesty do Spojených států amerických

Místo: New York, Spojené státy americké

Termín cesty: 26. 9. – 3. 11. 2013

Účel cesty: podchycení a uchování archivního a kulturního dědictví Sokolu New York
a BBLA v rámci pomoci MZV ČR zahraniční krajanským komunitám

Účastník cesty a zprávu podává: Mgr. Zora Machková (6. oddělení NA)

Datum vyhotovení: 5. 11. 2013

Zprávu schvaluje: PhDr. Eva Drašarová, CSc. (ředitelka NA), podepsáno elektronicky.

Doprava: letecky

Cesta tam: Odlet: 26. 9.	Praha, Letiště Václava Havla	15.50
Přílet: 26. 9.	Paříž, Letiště Charles de Gaulle	17.35
Odlet: 26. 9.	Paříž, Letiště Charles de Gaulle	19.10
Přílet: 26. 9.	New York, Letiště JFK	21.10
Cesta zpět: Odlet: 2. 11.	New York, Letiště JFK	17.26
Přílet: 3. 11.	Amsterdam, Letiště Schiphol	5.55
Odlet: 3. 11.	Amsterdam, Letiště Schiphol	7.40
Přílet: 3. 11.	Praha, Letiště Václava Havla	9.15

Ubytování: Sokol New York, 420 East 71st Street, New York

Služební cesta byla realizována na základě projektu pomoci Ministerstva zahraničních věcí ČR krajanským komunitám v zahraničí. V tomto případě se konkrétně jednalo o Sokol New York, jeden z nejstarších krajanských spolků na území USA založený roku 1867 a Bohemian Benevolent & Literary Association, zastřešující krajanskou asociaci, která byla založena roku 1891. Cílem mé cesty bylo navázat na dosavadní spolupráci se Sokolem New York, který nám v tomto roce daroval velmi cenný osobní fond Marie Provazníkové, a pomoci oběma organizacím s uspořádáním jejich archivů a knihoven. Národní archiv byl osloven, aby poskytl pro tento účel vhodného archiváře. Byla jsem vybrána jako správce a znalec sokolských fondů uložených v Národním archivu a v zahraničí.

Při svém působení v Sokolu New York jsem navázala na předchozí působení Jiřího Vichy, kolegy ze Státního oblastního archivu Praha, který zde před lety zkatalogizoval knihovnu a část archivu. V době mého příjezdu do New Yorku však v knihovně Sokola přibýlo množství nových knih, byla zakoupena nová knihovní skříň a také bylo zapotřebí vybrat starší dokumenty z rozsáhlé živé spisové agendy, uložit je do archivu a provést jejich evidenci.

Po poradě s předsedkyní Sokola New York paní Normou Zabkou a s druhým vice presidentem Edwardem Chlandou jsem nejprve začala s katalogizací nových knižních přírůstků v nové verzi programu PastPerfect. Předchozí starší verze programu zkolabovala a došlo tak k nenávratné ztrátě mnoha katalogizačních záznamů provedených paní Marthou

Nivon, členkou Sokola. Ztracené záznamy jsem doplnila a při této práci jsem rovněž vyčlenila multiplicitní exempláře vlastních sokolských publikací, které se Sokolové rozhodli nabídnout knihovnám spřátelených krajanských organizací. Poté jsme se dohodli, že se budu věnovat vlastnímu archivu a zbytek knih již zaeviduje paní Martha Nivon.

Zpracování archivu Sokola New York mělo několik etap. V první fázi jsem zjišťovala, kde se všude nachází dokumenty Sokola New York a jaké bylo jejich předchozí zpracování ať již ze strany kolegy Vichy či samotných Sokolů. Zjistila jsem, že byly počítačově zpracovány pomocí amerického programu PastPerfect historicky nejcennější archiválie, jejichž původci byly především Sokol New York a Tělocvičný sbor dívek a paní v New Yorku. Zejména se jednalo o knihy zápisů ze schůzí, zprávy o činnosti, soupisy členů a účetní knihy jednotlivých spolků. Protože jsem našla ještě několik dalších knih rukopisných záznamů Sokola New York a Sokola Curtis Bay doplnila jsem je sama do evidence PastPerfect.

Hlavní část mé práce pak tvořilo zpracování novějšího aktového a účetního materiálu Sokola New York, který do mého příchodu byl buď součástí příruční registratury anebo byl uložen volně v krabicích. Při pořádání jsem od sebe oddělila písemnosti Sokola New York od archiválií zaniklého Sokola Curtis Bay a archiválií Eastern District Americké Sokolské Organizace, jejíž součástí je Sokol New York. Archiválie tvoří především zápisy ze schůzí, výroční zprávy, finanční zprávy, členská evidence, sokolská metodika cvičení, korespondence a účetní materiál. Bohatá je dokumentace k sokolským sletům z let 1932–2006, a to jak k sletům Amerického Sokola, tak Vsesokolským sletům v Praze, rovněž k sletům Československého sokolstva v zahraničí i k sletům jednotlivých sokolských žup v zahraničí. Součástí archivu jsou i dokumenty jiných spolků např. Slovanské lípy, s níž brzy po svém založení Sokol New York splynul a Tělocvičného sboru dívek a paní v New Yorku, který byl založen roku 1882 a s mužskou jednotou intenzivně spolupracoval. Obě jednoty působily samostatně dlouhá léta a sloučeny byly až po druhé světové válce. Archiv Sokola New York dále doplňují vlastní časopisy, drobné tisky, brožury, letáky a výstřižky týkající se činnosti Sokolů, českých krajanů v USA a Československa a České republiky.

Všechny výše uvedené archiválie jsem roztřídila, popsala, uložila do archivních kartonů a vypracovala k nim soupis (viz příloha č.1, již lze publikovat pouze se souhlasem majitele archiválií).

Sokolům jsem také dala rady ohledně zpracování dalších přírůstků do archivu a zpracování fotografií. Fotografie jsem hrubě roztřídila a doporučila jsem jim popis jednotlivých fotografií pomocí již zmíněného programu PastPerfect.

Práce s materiály Sokola New York jsem dále využila pro jejich studium a doplnění mých vlastních znalostí o Sokole New York a Sokolském hnutí v zahraničí, které hodlám využít při zpracování sokolských fondů, jichž jsem správcem (osobní fond Marie Provazníková, Ústředí čs. sokolstva v zahraničí).

Druhou část své služební cesty jsem věnovala práci v Bohemian Benevolent & Literary Association (zkráceně BBLA), organizaci která vznikla v roce 1891 jako zastřešující organizace reprezentující asi osmdesát krajanských českých a slovenských kulturních, vzdělávacích a sportovních spolků. V současnosti působí v České národní budově, kterou předala v roce 2001 České republice a kde provozuje také knihovnu a archiv.

V rámci svého působení jsem se sešla s jejím předsedou Josefem Balážem a členy knihovního výboru dr. Pavlem Illnerem, dr. Vladem Šimkem a předsedkyní SVU New York Jitkou Illnerovou. Prohlédla jsem si knihovnu i archiv BBLA. Domluvili jsme se na uspořádání části archivu BBLA, konkrétně na uspořádání archiválií American Fund for Czechoslovak Relief a jeho předchůdce American Fund for Czechoslovak Refugee, archiválií Rady svobodného Československa a osobního fondu Jana Hirda Pokorného, což jsem neprodleně učinila. Při pořádání jsem se snažila zrekonstruovat původní ukládací systém. Kromě toho jsem rozřídila a chronologicky seřadila podle jednotlivých čísel noviny a časopisy, jež zde byly také uloženy. Zvlášť zajímavý se mi zdál česky psaný krajanský tisk z doby II. světové války. Rovněž jsem alespoň hrubě utřídila korespondenci a různé výroční a slavnostní tisky České svobodomyšlné školy v New Yorku. Vše jsem uložila do desek popsala a vypracovala soupis (viz příloha č.2, již lze publikovat pouze se souhlasem majitele archiválií).

Ohledně knihovny BBLA jsem byla požádána, abych vyčlenila starší a vzácnější knihy, které pak byly uloženy zvlášť do uzamykatelných skříní a vitrín. Kolegům jsem také předala určitá doporučení ohledně katalogizace jejich knihovny a restaurování nejstarších knih. Rovněž jsem jim nabídla možnost uložení některých krajanských archiválií v Národním archivu.

Závěrem lze konstatovat, že stanovených cílů mé služební cesty bylo dosaženo.